

Π 2107 – Ειδική Αγωγή και αποτελεσματική διδασκαλία

Ενότητα 3: Αναπηρικό κίνημα. Ειδική αγωγή.

Σουζάνα Παντελιάδου
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Αναπηρικό κίνημα

«Τίποτα για εμάς, χωρίς εμάς».

Οι ανάπηροι οδηγούνται στην εξάρτηση
ενώ

άλλοι μιλούν εκ μέρους τους, τους κατηγοριοποιούν
και τους φροντίζουν

συχνά με τις καλύτερες προθέσεις.

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ – ΟΧΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗ

- Άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη των ανθρώπων με αναπηρίες.
- Ενεργή διευκόλυνση της εξέλιξής τους.
- Ανάληψη ευθυνών και προώθηση της ανεξαρτησίας των ανθρώπων με αναπηρίες.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

- Το φαινόμενο της καταπίεσης της αναπηρίας έχει πολλές ομοιότητες με την ταξική, σεξιστική και φυλετική καταπίεση.
- Οι άνθρωποι με αναπηρίες βιώνουν την καταπίεση με διαφορετικό τρόπο ανάλογα με την ειδική κατηγορία στην οποία ανήκουν αλλά και με βάση ιστορικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς παράγοντες.
- Αν και υπάρχει πληθώρα φυσικών/βιολογικών διαφορών μεταξύ των ανθρώπων με αναπηρίες, η κοινή εμπειρία της καταπίεσης της αναπηρίας βιώνεται στο πλαίσιο των κοινών προκαταλήψεων.
- Το κίνημα των αναπήρων διεκδικεί την ενδυνάμωση και τον έλεγχο των επιλογών για τη ζωή τους.

Διεθνής των Αναπήρων - ορισμός (1982)

- Μετά την ίδρυση της Διεθνούς των Αναπήρων (DPI- Disabled People's International) (1981), υιοθετήθηκε ο παρακάτω ορισμός:
- Βλάβη: «ο λειτουργικός περιορισμός του ατόμου που προκλήθηκε από τη φυσική, νοητική ή αισθητήρια βλάβη».
- Αναπηρία: «η απώλεια ή ο περιορισμός των ευκαιριών να συμμετέχει στην κανονική ζωή της κοινότητας λόγω των φυσικών και κοινωνικών εμποδίων» (1982).

Η ανισότητα σήμερα

- Τα ανάπηρα παιδιά είναι πιθανόν να αποκλεισθούν από το σχολικό σύστημα 13 φορές περισσότερο από τα τυπικά παιδιά.
- Οι ανάπηροι είναι πιθανόν να ζουν σε συνθήκες φτώχειας 2 φορές περισσότερο από τους μη ανάπηρους.
- Στην Αγγλία, η πιθανότητα ένα ανάπηρο παιδί να ζει σε φτώχεια είναι 36% για μια οικογένεια λευκών, 52% για μια οικογένεια Ινδών, 63% για μια οικογένεια Πακιστανών και 83% για μια οικογένεια από το Μπαγκλαντές.

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 1/4

Στο Άρθρο 1 ορίζεται ότι:

«Στα άτομα με αναπηρία συμπεριλαμβάνονται άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, νοητικές, ψυχικές ή αισθητηριακές βλάβες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους».

Τρία καινούργια στοιχεία:

- Αποτελεί δεσμευτικό κείμενο για τις χώρες που υπογράφουν και κυρώνουν τη Σύμβαση.
- Εισάγει την *κοινωνική προσέγγιση* για την αναπηρία, έναντι της ξεπερασμένης ιατρικής προσέγγισης.
- Εισάγει την *δικαιωματική προσέγγιση* για την αναπηρία, σε αντιδιαστολή με ευκαιριακού και φιλανθρωπικού τύπου προσεγγίσεις.

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2/4

8 Κατευθυντήριες αρχές της Σύμβασης

- Σεβασμός της έμφυτης αξιοπρέπειας, της αυτονομίας, που περιλαμβάνει την ελευθερία να κάνει τις δικές του επιλογές, και της ανεξαρτησίας των προσώπων.
- Απαγόρευση των διακρίσεων.
- Πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία.
- Σεβασμός της διαφορετικότητας και αποδοχή των ατόμων με αναπηρία ως μέρος της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και της ανθρωπότητας.
- Ισότητα των ευκαιριών.
- Προσβασιμότητα.
- Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.
- Σεβασμός των αναπτυσσόμενων ικανοτήτων των παιδιών με αναπηρία και ο σεβασμός για το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία να διατηρούν την ταυτότητά τους.

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 3/4

- Ισότητα και μη διάκριση.
- Αφύπνιση της κοινωνίας.
- Προσβασιμότητα.
- Δικαίωμα στη ζωή.
- Καταστάσεις κινδύνου και ανθρωπιστικών κρίσεων.
- Ισότιμη αναγνώριση ενώπιον του νόμου.
- Πρόσβαση στη δικαιοσύνη.
- Ελευθερία και ασφάλεια του προσώπου.
- Ελευθερία από βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία.
- Ελευθερία από εκμετάλλευση, βία & εξαπάτηση.

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 4/4

- Ατομική κινητικότητα.
- Ελευθερία έκφρασης & γνώμης & πρόσβαση στην πληροφόρηση.
- Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής.
- Εκπαίδευση.
- Υγεία.
- Εργασία & απασχόληση.
- Ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης & κοινωνική προστασία.
- Συμμετοχή στον πολιτικό & δημόσιο βίο.
- Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό.
- Στατιστικά δεδομένα & συλλογή πληροφοριών.

- **Κυρώθηκε από την Ελλάδα 19/4/2012.**

Pennhurst Asylum USA

Εικόνα 1: Pennhurst Asylum USA

Pennhurst Asylum
August 18th
10:00am-2:00pm
\$225.00

Τι είναι Ειδική Αγωγή

Ειδική Αγωγή
Θεραπευτική Αγωγή
Ειδική Εκπαίδευση

Τι σας θυμίζει;

- Jean Marc Itard.
- Edward Seguin.
- Johann Pestalozzi.
- Maria Montessori.

Jean-Marc Gaspard Itard (1774-1838)

Ο Itard ήταν «γιατρός», που ανέλαβε να διδάξει τον Βίκτορα, τον άγριο της Αβειρόν.

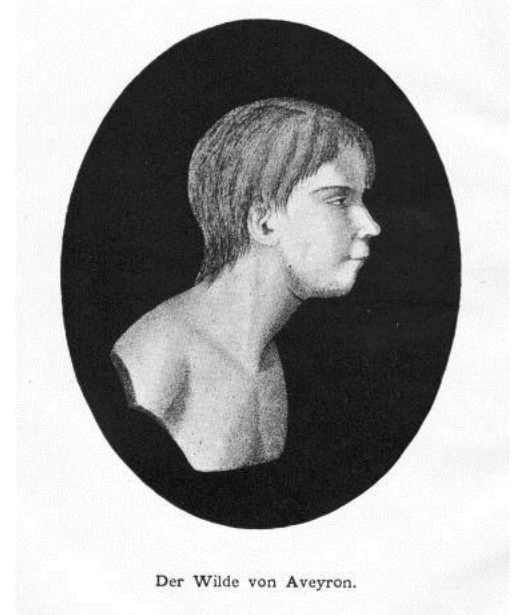
Εργάστηκε κυρίως με κωφούς.

Η διαφωνία με τον Pinel.

Ανέδειξε τις δυνατότητες και τις δυσκολίες στη μάθηση.

Εικόνα 2: Jean-Marc Gaspard Itard

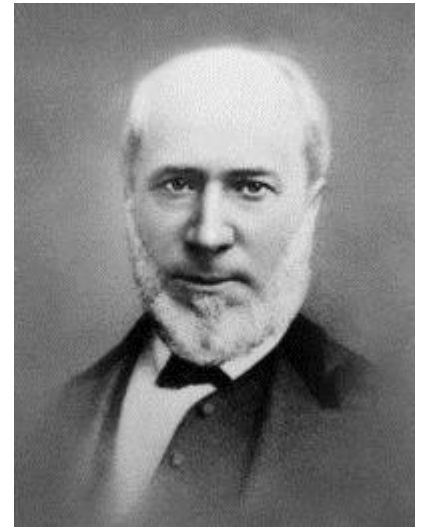

Εικόνα 3: Ο Βίκτωρ της Αβειρόν

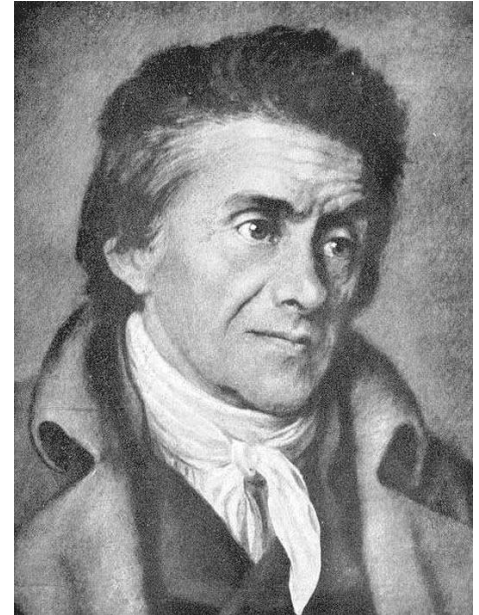
Edward Seguin (1812-1881)

- Ο Seguin ήταν Γάλλος γιατρός, που σπούδασε ψυχιατρική και εργάσθηκε με τον Itard.
- Επηρεάστηκε από τις απόψεις του Itard και προώθησε την αισθητηριακή και την κινητική μάθηση.
- Ίδρυσε το πρώτο εκπαιδευτικό ίδρυμα για παιδιά με νοητική αναπηρία και έγραψε το 1846 το βιβλίο *Traitement Moral, Hygiène, et Education des Idiots*.
- Ήταν φίλος του Ουγκώ και επηρεάστηκε από τον ουτοπιστή Saint-Simon.
- Θεωρείται ο πρώτος ειδικός παιδαγωγός.

Johann Pestalozzi (1746-1827)

- Θεωρητικός παιδαγωγός.
- Στόχος η συνολική εξέλιξη του παιδιού.
- Η αρχή της εποπτείας.
- Χρησιμοποίησε πρώτος τον όρο νοητικά καθυστερημένος αντί του ηλίθιος.
- Δούλεψε με παιδιά με νοητική αναπηρία και κωφούς.

Εικόνα 4: Johann Heinrich Pestalozzi

Maria Montessori (1870 – 1952)

- Η πρώτη γυναίκα γιατρός στην Ιταλία.
- Επηρεάστηκε από τους Itard και Seguin.
- Εργάστηκε με παιδιά με αναπτυξιακή καθυστέρηση.
- Εστίασε στη χρήση των αισθήσεων, στο παιχνίδι, στην ενεργητική αλληλεπίδραση με κατάλληλα υλικά.

- Ανέπτυξε μέθοδο και τη διέδωσε σε όλο τον κόσμο.
- Ανέδειξε την εξατομίκευση και την έγκαιρη παρέμβαση.

Εικόνα 5: Maria Montessori

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

- Βασική αρχή της ειδικής αγωγής είναι ότι **όλα** τα παιδιά **μπορούν** και **θέλουν** να μάθουν.
- «Η επιστήμη που φροντίζει για τη μόρφωση, διδασκαλία και πρόνοια όλων των παιδιών, που η σωματική και ψυχική τους εξέλιξη εμποδίζεται αδιάκοπα από παράγοντες ατομικούς και κοινωνικούς».

Ρόζα Ιμβριώτη

- Στόχος της Ειδικής Αγωγής είναι η **προσαρμογή** της τάξης και της διδασκαλίας έτσι ώστε να **μπορούν να εξυπηρετηθούν** όλοι οι μαθητές ανεξαρτήτως των διαφορών τους στην κίνηση, τη συμπεριφορά τη μάθηση ή την επικοινωνία.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

- Η Ειδική Αγωγή αναφέρεται σε κάθε τι το επιπλέον ή το εξειδικευμένο που προσφέρεται στο παιδί. Κάθε επιπλέον βοήθεια ή κατά οποιοδήποτε τρόπο διαφορετική από εκείνη που παρέχεται γενικά στα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας του μέσα στο κοινό σχολείο.
- Αποτελεί μέρος του όλου εκπαιδευτικού προγράμματος. Μπορεί να αντικαθιστά το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του συνηθισμένου σχολείου, αλλά μπορεί επίσης να το συμπληρώνει, να το ενισχύει και να το υποστηρίζει.
- Η Ειδική Αγωγή μπορεί να παρέχεται για μικρά ή μεγάλα διαστήματα, καλύπτοντας έτσι όλη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής ζωής του παιδιού.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ;

Στα άτομα που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παρέχεται ειδική εκπαίδευση, η οποία στο πλαίσιο των σκοπών της πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης επιδιώκει ιδιαίτερα:

- A) την ολόπλευρη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους,
- B) τη βελτίωση και αξιοποίηση των δυνατοτήτων και των δεξιοτήτων, ώστε να καταστεί δυνατή η ένταξη ή επανένταξη τους στο γενικό σχολείο όπου και όταν αυτό είναι δυνατό,
- Γ) την αντίστοιχη προς τις δυνατότητές τους ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, στην κοινωνική ζωή και στην επαγγελματική δραστηριότητα και
- Δ) την αλληλοαποδοχή, την αρμονική συμβίωσή τους με το κοινωνικό σύνολο, την ισότιμη κοινωνική τους εξέλιξη.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ ΚΑΙ / Ή ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η αναπηρία αναγνωρίζεται ως μέρος της ανθρώπινης ύπαρξης αλλά και ως σύνθετο κοινωνικό και πολιτικό φαινόμενο.

Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι για ολόκληρη ή ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών, οι οποίες σύμφωνα με τη διεπιστημονική αξιολόγηση, επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης.

(Νόμος 3699/2008)

Στους παραπάνω συγκαταλέγονται ιδίως 1/2

- Νοητική αναπηρία.
- Αισθητηριακές αναπηρίες όρασης.
- Αισθητηριακές αναπηρίες ακοής.
- Κινητικές αναπηρίες.
- Χρόνια μη ιάσιμα νοσήματα.
- Διαταραχές ομιλίας-λόγου.

Στους παραπάνω συγκαταλέγονται ιδίως 2/2

- Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.
- Σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής.
- Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές.
- Ψυχικές διαταραχές.
- Πολλαπλές αναπηρίες.

Στους παραπάνω ΔΕΝ συγκαταλέγονται

Δεν εμπίπτουν οι μαθητές με χαμηλή σχολική επίδοση που συνδέεται αιτιωδώς με εξωγενείς παράγοντες, όπως γλωσσικές ή πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.

Στους παραπάνω όμως συγκαταλέγονται

- Οι μαθητές με σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες, παραβατική συμπεριφορά λόγω κακοποίησης, γονεϊκής παραμέλησης και εγκατάλειψης ή λόγω ενδοοικογενειακής βίας, ανήκουν στα άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι και οι μαθητές που έχουν μία ή περισσότερες νοητικές ικανότητες και ταλέντα ανεπτυγμένα σε βαθμό που υπερβαίνει κατά πολύ τα προσδοκώμενα για την ηλικιακή τους ομάδα.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/2)

- Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
- Εικόνες.
- Εικόνα 1: <2nd workshop at Pennhurst Asylum August 18, 2013><Image © 2013/Denise Ippolito Photography>
<<http://deniseippolito.com/blog/2013/07/28/pennhurst-asylum-2nd-workshop-announced/>><A CREATIVE ADVENTURE photography by Denise Ippolito>.
- Εικόνα 2: <Shattuck, “The Forbidden Experiment”, p. 79><<https://www.mtholyoke.edu/courses/gdavis/325students/wild%20child/itard.GIF>><Jean-Marc Gaspard Itard (1774-1837)>.
- Εικόνα 3: <Αγοραστός Δ., Ψυχοϊστορικά – 25 Ιουλίου 1799: Αιχμαλωσία του Βίκτορ του Aveyron><Ψυχολογείν © 2007-2015><http://psychologein.dagorastos.net/files/2012/07/Victor_of_Aveyron.jpg><ψυχολογείν – από τον Δημήτρη Αγοραστό>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/2)

- Εικόνα 4: <Individuo – Sociedad – Cultura – Espacio>
<<http://cienciashumanasysociales.blogspot.gr/2015/04/el-principio-de-la-intuicion.html>><El principio de la Intuicion: Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827) – <http://cienciashumanasysociales.blogspot.gr/2015/04/el-principio-de-la-intuicion.html>>.
- Εικόνα 5: <Maria Montessori><@aachener montessori-forum><Montessori Pädagogik und Montessori Arbeit in Aachen><<http://www.aachener-montessori-forum.de/refimg/mmo.jpg>>.
- Οι εικόνες των διαφανειών 13 και 18 διατίθενται με Public Domain. Βλ. https://en.wikipedia.org/wiki/Pennhurst_State_School_and_Hospital#/media/File:Overhead-campus-pennhurst.jpg και [https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89douard_S%C3%A9guin#/media/File:Edouard_Seguιν.jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89douard_S%C3%A9guin#/media/File:Edouard_Seguिन.jpg) αντιστοίχως.

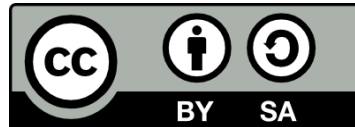
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Σουζάνα Παντελιάδου. «Π 2107 – Ειδική Αγωγή και αποτελεσματική διδασκαλία. Αναπηρικό κίνημα. Ειδική αγωγή. Ιστορική εξέλιξη. Η συγκρότηση και το περιεχόμενο». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS302/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: <Αντώνης Χατζηχρήστος>
Θεσσαλονίκη, <Εαρινό Εξάμηνο 2014-2015>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

